

Sygn. akt IVU 62/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Ramlo

Protokolant st.sekr.sądowy Renata Zielińska

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Toruniu

sprawy **P. B. (1) i J. S. (1)**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ustalenie istnienia ubezpieczeń społecznych

na skutek odwołania **P. B. (1) i J. S. (1)**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 14 listopada 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że P. B. (1) jako pracownik u płatnika składek (...)T. J. S. (1) w T. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 16 lipca 2012 roku.

/-/SSO Lucyna Ramlo

Sygn. akt IVU 62/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 83 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585, z póź. zm.) w związku a art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 roku, Nr 21, poz. 94 ze zm.) oraz art. 58 § 2 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 1964 roku Nr 16, poz. 93 ze zm.) stwierdził, że P. B. (1) jako pracownik u płatnika składek (...)T. J. S. (1) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowe mu od dnia 16 lipca 2012 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych P. B. (1) nastąpiło 20 lipca 2012 roku, po zgłoszeniu zaistniałego w dniu 19 lipca 2012 roku wypadku przy pracy. W ocenie organu rentowego brak było dowodów potwierdzających świadczenie pracy przez P. B. (1) na rzecz J. S. (1) od 16 lipca 2012 roku, dlatego należało uznać, że zgłoszenie do ubezpieczenia było czynnością dokonaną w celu uzyskania przez P. B. (1) tytułu do ubezpieczeń, a co za tym idzie korzyści wynikających z pozostawania w stosunku pracy.

Zgodnie z art. 58 § 2 Kodeksu cywilnego tak dokonane zgłoszenie do ubezpieczeń jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i czyni je nieważnym.

P. B. (1) i J. S. (1) reprezentowani przez pełnomocnika będącego adwokatem, w ustawowym terminie, odwołali się od powyższej decyzji.

Skarżący zarzucili decyzji:

1) obrazę przepisów postępowania administracyjnego, a w tym:

a) naruszenie przepisu art. 77 KPA,

b) naruszenie przepisów art. 80 KPA w związku z art. 77 KPA

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania decyzji z dnia 14 listopada 2012 roku, który miał wpływ na jej treść, polegający na ustaleniu przez organ rentowy, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek pozwalających uznać go za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, powołując się na brak jakichkolwiek dowodów, w sytuacji gdy zebrany w toku postępowania materiał dowodowy, jak podpisana umowa o pracę, zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy, karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ewidencja czasu pracy za miesiące lipiec-wrzesień 2012 roku oraz dowód z przesłuchania świadków J. S. (1), S. K. i W. K., a także z przesłuchania ubezpieczonego, w sposób jednoznaczny potwierdzają, że przedmiotową pracę ubezpieczony faktycznie świadczył;

3) obrazę przepisów prawa materialnego, a w tym:

a) naruszenie przepisów art. 8 i art. 13 pkt 1, art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych,

b) naruszenie przepisu art. 58 § 2 KC, polegające na błędnym jego zastosowaniu, co skutkowało uznaniem, że zgłoszenie pracownika do systemu ubezpieczeń społecznych było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, w sytuacji gdy płatnik składek ma obowiązek zgłosić pracownika do systemu ubezpieczeń społecznych, co wynika expressis verbis z art. 36 ust. 2 z ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

P. B. (1) i J. S. (1) żądali zmiany zaskarżonej decyzji i uznania, że P. B. (1) podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik J. S. (1).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując w odpowiedzi na odwołanie stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

J. S. (1) prowadzi od 1983 roku działalność gospodarczą, ostatnio pod firmą (...) z siedzibą w T. przy ul. (...).

Przedmiotem działalności są usługi dezynfekcyjne, deratyzacyjne, dezynsekcyjne i czyszczenie kanalizacji.

Dowód: zeznania J. S. (1) k. 52 verte akt sprawy.

P. B. (1) zatrudniony był w firmie (...) w okresie od 15 marca 2007 roku do 17 marca 2008 roku na stanowisku pracownika fizycznego.

Dowód: zeznania P. B. (1) k. 51 verte akt sprawy, świadectwo pracy k. 11 akt ZUS.

W 2012 roku P. B. (1) poszukiwał pracy między innymi za pośrednictwem Urzędu Pracy w T.. Tam zapoznał się z ogłoszeniem J. S. (1) o wolnym stanowisku pracownika budowlanego. Kilkakrotnie spotykał się z J. S. (1) w sprawie podjęcia pracy w firmie (...).

Dowód: zeznania P. B. (1) k. 51 verte i k. 52, zeznania J. S. (1) k. 52 verte akt sprawy.

W dniu 12 lipca 2012 roku J. S. (1) i P. B. (1) uzgodnili warunki zatrudnienia i w kolejnym dniu J. S. (1) wydał P. B. (1) skierowanie na badania wstępne pracownika, który zgodnie z treścią skierowania miał rozpocząć pracę 16 lipca 2012 roku na stanowisku pracownika budowlanego przy robotach fizycznych remontowo-budowlanych, dezynfekcji, deratyzacji i dezynsekcji.

P. B. (1) w dniu 16 lipca 2012 roku przeszedł badania wstępne w (...) Sp. z o.o. w T. uzyskując zdolność do pracy na okres trzech lat.

Dowód: dokumentacja medyczna i skierowanie koperta k. 40 akt, zeznania P. B. (1) k. 52 akt, J. S. (1) k. 52 verte akt sprawy.

W dniu 16 lipca 2012 roku P. B. (1) zgłosił się do pracy w siedzibie firmy (...) przedstawiając zaświadczenie o zdolności do pracy.

Dowód: zeznania J. S. (1) k. 52 verte, P. B. (1) k. 52, zeznania świadka W. K. k. 51 akt sprawy.

J. S. (1) i P. B. (1) w tym dniu zawarli umowę o pracę na piśmie. Zgodnie z umową J. S. (1) zatrudnił P. B. (1) w firmie (...) w T. na czas określony od 16 lipca 2012 roku do 15 lipca 2013 roku w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika budowlanego za wynagrodzeniem 1500 złotych brutto miesięcznie. Właściciel firmy przeprowadził wstępne szkolenie BHP i instruktaż stanowiskowy.

Dowód: umowa k. 15, karta szkolenia k. 19 akt ZUS, zeznania P. B. (1) k. 52 akt, J. S. (1) k. 52 verte akt sprawy.

W dniu 17 lipca 2012 roku P. B. (1) stawił się w pracy o godzinie 8-mej. Otrzymał od J. S. (1) polecenie aby zgłosił się w administracji Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. przy ulicy (...), celem wykonania usługi polegającej na deratyzacji w piwnicach budynku mieszkalnego. W Spółdzielni zakres robót dla P. B. (1) określił zatrudniony tam M. K., miało to miejsce w godzinach dopołudniowych. W dniu 18 lipca 2012 roku P. B. (1) kontynuował prace deratyzacyjne w budynku mieszkalnym, albowiem nie był to zabieg jednodniowy. Tego samego dnia J. S. (1) zgłosił w Spółdzielni (...) zakończenie wykonywania zleconej usługi deratyzacyjnej.

Dowód: zeznania świadka M. K. k. 51 i verte, zeznania P. B. (1) k. 52 i J. S. (1) k. 52 verte akt sprawy, faktura k. 12 akt sprawy.

W dniu 18 lipca 2012 roku firma księgowa należąca do M. B., obsługująca (...)T. w T. otrzymała polecenie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych pracownika P. B. (1) wraz z dokumentacją dotyczącą jego zatrudnienia.

Dowód: zeznania świadka M. B. k. 60 i verte akt sprawy.

W dniu 19 lipca 2012 roku P. B. (1) rozpoczął pracę o godzinie 8-mej. Wspólnie z pracodawcą udał się na ulicę (...) w T. celem dokonania oceny szkód poczynionych przez gryzonie w obrębie studzienek.

Dowód: zeznania P. B. (1) k. 52 i J. S. (1) k. 52 verte akt.

Po powrocie do siedziby firmy między godziną 11 a 12 P. B. (1) otrzymał od J. S. (1) polecenie wykonania wspólnie z innym pracownikiem - S. K. oczyszczenia kanalizacji w obrębie budynków jednorodzinnych w L. pod T..

Dowód: zeznania P. B. (1) k. 51 i J. S. (1) k. 51 verte i świadka S. K. k. 50 akt.

P. B. (1) i S. K. przystąpili do czyszczenia opaski odwadniającej zespół budynków w L. ok. 12:30.

W trakcie wykonywania tych prac około godziny 16-tej P. B. (1) uległ wypadkowi, odbierał wówczas worek wypełniony zanieczyszczeniami ze studzienki, który przez płot podawał mu pracownik jednego z mieszkańców posesji, zahaczył obręczką o ogrodzenie amputując sobie część palca IV ręki lewej.

S. K. niezwłocznie przewiózł P. B. (1) do najbliższego szpitala przy ulicy (...) M. w T., gdzie dotarli o godzinie 16:56. Po założeniu opatrunku został przetransportowany karetką do Szpitala Miejskiego w T.. W wywiadzie wskazał, że uraz miał miejsce w dniu dzisiejszym w czasie prac „ogródkowych”. Wykonano chirurgiczne opracowanie kikuta i stwierdzono brak wskazań do hospitalizacji.

J. S. (1) został powiadomiony o wypadku telefonicznie przez S. K..

Dowód: historia choroby koperta k. 43, k. 47-48, zeznanie świadka S. K. k. 50 verte, zeznanie J. S. (1) k. 52 verte, P. B. (1) k. 52, faktura k. 13 akt sprawy, lista obecności k. 31 akt ZUS.

W dniu 20 lipca 2012 roku Biuro (...) dokonało zgłoszenia P. B. (1) do ubezpieczeń społecznych.

Dowód: zeznania świadka M. B. k. 60 verte.

Pracodawca uznał zdarzenie za wypadek przy pracy.

Dowód: protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy k. 1-4 akt ZUS.

Po okresie zasiłku chorobowego P. B. (1) w grudniu 2012 roku wrócił do pracy w firmie (...) na dotychczasowych warunkach.

Dowód: zeznania J. S. (1) k. 52 verte, P. B. (1) k. 52 i świadka M. B. k. 60 verte akt.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach ubezpieczeniowych, których autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu oraz w oparciu o dokumentację medyczną zgromadzoną w aktach sprawy i faktury dołączone do odwołania, których wiarygodności strony nie podważał.

Znaczącymi dowodami w sprawie były też przesłuchania świadków M. K., W. K., S. K. i M. B. oraz odwołujących P. B. (1) i J. S. (1).

Podkreślenia wymaga fakt, iż wszyscy świadkowie byli osobami obcymi dla odwołujących, a dodatkowo dwoje z nich – M. B. i M. K. – nie było związanych z J. S. (1) żadnym stosunkiem podporządkowania, gdyż byli to przedstawiciele firm współpracujących z (...)T.. Powyższe okoliczności nakazywały uznać, iż świadkowie nie byli zainteresowani złożeniem zeznań korzystnych dla odwołujących.

Zeznania świadków i ubezpieczonego oraz płatnika składek były wzajemnie zgodne i w uzupełnieniu z dokumentami dotyczącymi stosunku pracy, dowodami leczenia i uzyskania zdolności do pracy oraz fakturami dołączonymi do odwołania tworzyły spójną i logiczną całość.

Organ rentowy w żaden sposób nie podważył zeznań świadków i odwołujących.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wniesione przez płatnika składek i ubezpieczonego jest uzasadnione i jako takie skutkuje ono zmianą zaskarżonej decyzji organu rentowego polegającą na ustaleniu, że w okresie objętym sporem P. B. (1) podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, jaki łączył wyżej wymienionego z J. S. (1).

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było to, czy zatrudnienie ubezpieczonego P. B. (1) na podstawie umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek było zgodne z zasadami współzycia społecznego. Wobec sposobu sformułowania przez organ rentowy zarzutów pod adresem spornej umowy o pracę z dnia 16 lipca 2012 roku. Sąd Okręgowy zobligowany był do rozważenia dwóch zagadnień: po pierwsze, czy zatrudnienie ubezpieczonego było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, po drugie zaś – czy sporna umowa o pracę była dotknięta wadą oświadczeń woli w postaci pozorności.

W ocenie Sądu nie można się zgodzić ze stanowiskiem (...) Oddziału w T., jakoby zatrudnienie ubezpieczonego było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Sprzeczność czynności prawnej ze wspomnianymi zasadami zachodzić będzie wówczas, gdy dana czynność prawna (np. umowa o pracę) będzie godzić w powszechnie przyjęte w społeczeństwie normy i wartości moralne (obyczajowe itp.). Nieważne są więc czynności prawne sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a zatem takie, w wyniku których powstaje obowiązek lub uprawnienie do postępowania zakazanego przez normę moralną, czy też takie, które służą osiągnięciu stanu rzeczy podlegającego negatywnej ocenie moralnej (por. Machnikowski, teza 28. komentarza do art. 58 k.c., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz pod red. prof. dra hab. Edwarda Gniewka, C. H. Beck, 2008, wyd. 3, według stanu prawnego na dzień 11 października 2008 roku – w programie komputerowym NetLegalis). Mimo iż przepis art. 58 § 2 k.c. wprost o tym nie mówi, należy przyjąć, że ocenie co do niesprzeczności z zasadami współzycia społecznego podlega nie tylko treść czynności prawnej (w znaczeniu całokształtu praw i obowiązków stron tej czynności), ale i jej cel rozumiany jako stan rzeczy, który nie jest objęty treścią oświadczenia woli, ale ma być zrealizowany w następstwie wykonania uprawnień i obowiązków wynikających z dokonanej czynności prawnej i jest znany stronom czynności prawnej (por. Machnikowski, teza 27. komentarza do art. 58 k.c., [w:] Kodeks [...] pod red. prof. dra hab. Edwarda Gniewka – w programie komputerowym NetLegalis). Ukształtowanie treści stosunku pracy w sposób sprzeczny z podstawowymi zasadami etycznego i uczciwego postępowania, słuszności, moralności, lojalności i godziwości powoduje sankcję nieważności umowy określoną w art. 58 § 2 lub § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p. (analogicznie w powyższej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2009 roku, sygn. akt: I UK 19/09; LEX nr 515697). W świetle przepisu art. 58 k.c. czynność prawna mająca na celu obejście przepisów ustawy (czynność dokonana in fraudem legis), jak również sprzeczna z ustawą lub z zasadami współzycia społecznego jest bezwzględnie nieważna (por. tezę 6. komentarza do art. 58 k.c., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz pod red. prof. dra hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, według stanu prawnego na dzień 10 sierpnia 2007 roku – w zasobach programu komputerowego NetLegalis).

Legalna (ustawowa) definicja stosunku pracy znajduje się w przepisie art. 22 §1 k. p. Zgodnie z przepisem powołanym w zdaniu poprzedzającym – przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Jak więc wynika z analizy cytowanego wyżej przepisu, stosunek pracy jest dwustronnie zobowiązującym stosunkiem zobowiązaniowym (obligacyjnym) zachodzącym między jego stronami, tj. pracodawcą a pracownikiem. Każda ze stron tego stosunku jest względem drugiej jednocześnie – i uprawniona, i zobowiązana, przy czym obowiązki jednej strony stosunku odpowiadają (stanowią ekwiwalent) uprawnieniom drugiej strony tegoż (tzw. umowa wzajemna). I tak pracodawca jest zobowiązany do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem, natomiast pracownik jest zobligowany do wykonywania w sposób podporządkowany (tj. pod kierownictwem pracodawcy oraz we wskazanym przez niego miejscu i czasie) określonej pracy na rzecz pracodawcy. Stosunek pracy jest zatem więzią o charakterze dobrowolnym i trwałym, łączącą pracownika i pracodawcę, której treścią jest obowiązek osobistego wykonywania pracy określonego rodzaju przez pracownika pod kierownictwem, na rzecz i ryzyko pracodawcy oraz obowiązek pracodawcy zatrudniania pracownika przy umówionej pracy i wypłacania mu wynagrodzenia za pracę (analogicznie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 26 czerwca 1996 r., sygn. akt: III APr 10/96, Apel.-Lub. z 1997 r., nr 2, poz. 10, LEX nr 29672).

W nawiązaniu do innych przepisów kodeksu pracy w literaturze i judykaturze z zakresu prawa pracy przyjęto wykładnię pojęcia „praca” z art. 22§1 k.p. rozumianego jako działalność:

1) zarobkowa (tj. wykonywana za wynagrodzeniem);

2) wykonywana przez pracownika osobiście (z możliwością wyręczenia się, za zgodą pracodawcy, inną osobą – przy dokonywaniu niektórych czynności);

3) mająca charakter powtarzalny, wykonywana na ogół codziennie, ewentualnie - w dłuższych odstępach czasu, nie będąca więc jednorazowym wytworem (w przeciwieństwie do dzieła występującego w ramach umowy o dzieło) lub też jednorazową czynnością (wyjątek stanowi umowa na czas wykonania określonej pracy, przypominająca umowę o dzieło);

4) wykonywana na ryzyko pracodawcy, który na ogół dostarcza pracownikowi narzędzi do wykonywania pracy, ale też ponosi ujemne konsekwencje niezawinionych błędów popełnianych przez pracownika (tzw. ryzyko osobowe), jak również ponosi ryzyko gospodarcze i ekonomiczne związane z prowadzoną działalnością (na ogół jest to działalność gospodarcza) – musi więc np. płacić pracownikom za niezawinione przez nich przestoje, wypłacać odprawy w przypadku likwidacji stanowisk pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników itp.;

5) wykonywana pod kierownictwem pracodawcy; w praktyce oznacza to, że pracownik jest zobowiązany do stosowania się do poleceń pracodawcy – o ile są one zgodne z prawem i dotyczą pracy świadczonej przez danego pracownika (przepis art. 100 §1 k.p.); pracownik zobowiązany jest w czasie pracy pozostawać do dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (przepis art. 128 k.p.). Podporządkowanie pracownika w stosunku do pracodawcy dotyczy wyłącznie podległości organizacyjnej, nie ma natomiast zastosowania do sytuacji prawnej pracobiorcy, która jest określona postanowieniami umowy o pracę oraz bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa pracy (por. Tadeusz Zieliński, [w:] Kodeks pracy – komentarz pod redakcją Ludwika Florka, Dom Wydawniczy ABC, 2005, wydanie 4., s. 249 - 251).

Z kolei definicję pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych zawiera przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585, ze zm.), nazywanej w dalszej części niniejszego uzasadnienia „ustawą systemową”, w myśl którego za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Mając na względzie spójność systemu prawnego oraz zasadę racjonalnego prawodawcy uznać należy, że pojęcia „pracownika” używane przez ustawodawcę w przepisie art. 22 §1 kodeksu pracy oraz w art. 8 ust. 1 ustawy systemowej są ze sobą tożsame (podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt: I UK 296/04, OSNP z 2006 r., nr 9-10, poz. 157, LEX nr 171652). Umowa o pracę jest czynnością realną, tzn. tylko wówczas wywołuje skutki prawne (również te w dziedzinie ubezpieczeń społecznych), gdy dana praca jest faktyczna wykonywana przez pracownika. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest więc rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama tylko umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy systemowej). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia (analogiczne stanowisko w przedmiotowej kwestii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r., sygn. akt: I UK 74/10; LEX nr 653664). Umowa o pracę jest zawarta dla pozorów (w rozumieniu przepisu art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.), a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował (taki sam pogląd został wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., sygn. akt: II UK 20/11, OSP z 2012 r., nr 5, poz. 53; LEX nr 885004). Wobec powyższego o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, ale rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z przepisu art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia, gdyż w takim przypadku wady oświadczeń woli dotyczące umowy o pracę - nawet powodujące jej nieważność - nie wywołują skutków w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (tak samo

wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2009 r., sygn. akt: I UK 21/09, Monitor Prawa Pracy z 2010 r., nr 2, poz. 99; LEX nr 515699).

Jednocześnie należy zauważyć, że jak wskazuje się w orzecznictwie - cel zawarcia umowy o pracę w postaci włączenia osoby pracownika do ubezpieczeń społecznych – nie jest sprzeczny z prawem, zasadami współżycia społecznego ani też nie zmierza do obejścia prawa, jeśli na podstawie umowy o pracę są faktycznie wykonywane prawa i obowiązki stron tej umowy.

Przenosząc powyższe poglądy doktryny oraz judykatury Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych (które Sąd Okręgowy w pełni podziela) na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że wbrew zarzutom organu rentowego wszechstronna i wnikliwa analiza całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy prowadzi do dwojakiego rodzaju wniosków: po pierwsze, umowa o pracę zawarta przez strony (tj. przez płatnika składek i ubezpieczonego) nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego; po drugie zaś, w spornym okresie P. B. (1) faktycznie wykonywał pracę w charakterze pracownika fizycznego na rzecz J. S. (1).

Jeśli chodzi o pierwszą z podniesionych wyżej dwóch kwestii, to trzeba powiedzieć, że brak jest jakichkolwiek norm moralnych, powszechnie akceptowanych w społeczeństwie, które zabraniałyby zawierania umów o pracę w celu osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego, co zresztą organ rentowy sam podkreślił w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie. Wypłacenie świadczeń i.in. z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego to ryzyko wynikające z legalnie zawartego stosunku pracy.

Dla sądu wręcz niezrozumiała jest argumentacja organu rentowego, z której zdaje się wynikać, iż ubezpieczony zaplanował wypadek przy pracy, dramatyczny przecież w skutkach, bo wiążący się z utratą palca ręki, po to aby skorzystać ze świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego.

P. B. (1) już 16 lipca 2012 roku na polecenie J. S. (1) wystawione 13 lipca 2012 roku poddał się wstępnym badaniom lekarskim, przeszedł szkolenie BHP i instruktaż stanowiskowy oraz podpisał umowę o pracę, co w świetle zarzutu organu rentowego było przygotowaniem do wypadku przy pracy.

Argumentacja ta nie mogła być w procesie obroniona chociażby z tego powodu, iż dokumenty związane w badaniu wstępnym prowadzonym przez Lecznice C. w T., nie pochodziły od stron postępowania i nie mogły być sporządzone na potrzebę wykazania realizacji stosunku pracy od 16 lipca 2012 roku. Z dokumentów tych niezbitnie wynika data przeprowadzenia badania i zamiar rozpoczęcia zatrudnienia od 16 lipca 2012 roku.

Odnosząc się do drugiego z wymienionych wyżej zagadnień należy powiedzieć, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie potwierdził, aby sporna umowa o pracę była dotknięta wadą oświadczeń woli w postaci pozorności. Dowody zebrane w aktach sprawy wskazują, że w okresie od dnia 16 lipca 2012 roku do dnia 19 lipca 2012 roku P. B. (1) wykonywał faktycznie pracę na rzecz J. S. (1).

Ubezpieczony był widziany przy pracy przez szereg osób. Jego pracę potwierdziło dwóch współpracowników W. K. i S. K., który był też świadkiem wypadku przy pracy jakiemu uległ P. B.. Ponadto właścicielka firmy księgowej otrzymała polecenie zgłoszenia P. B. (1) do ubezpieczeń społecznych jako pracownika i dokonała tego, co nie było kwestionowane przez organ rentowy.

W dniach poprzedzających wypadek ubezpieczony wykonywał pracę zleconą firmie (...) przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...), co bezsprzecznie potwierdził pracownik SM (...).

Po okresie zwolnienia lekarskiego ubezpieczony wrócił do pracy i pracował w trakcie trwania przewodu sądowego, co wzmacnia argumenty odwołujących o zawarcie pomiędzy nimi umowy o pracę, której celem była faktyczna realizacja postanowień umownych.

Tak więc ubezpieczony oraz płatnik składek wykonywali względem siebie prawa i obowiązki stron stosunku pracy w rozumieniu przepisu art. 22 § 1 k.p. Wykonywanie pracy przez P. B. (1) na rzecz J. S. (1) znalazło potwierdzenie

zarówno w przesłuchaniu płatnika składek, jak i ubezpieczonego oraz w zeznaniach świadków oraz w dokumentach kadrowo-płacowych dotyczących zatrudnienia wyżej wymienionego (w szczególności takich, jak listy obecności).

Warto dodać, że udowodniwszy fakt świadczenia przez P. B. (1) pracy na rzecz płatnika składek ten ostatni przerzucił na (...) Oddział w T. ciężar dowodu w zakresie wykazania odmiennych okoliczności faktycznych, tzn. udowodnienia, że w okresie objętym sporem ubezpieczony nie wykonywał pracy określonej w umowie o pracę z dnia 16 lipca 2012 roku. Trzeba bowiem przypomnieć, że do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie – bez żadnych ograniczeń – reguła wynikająca z przepisu 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia tego organu od udowodnienia przed Sądem jej podstawy faktycznej, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z przepisu art. 6 k.c. (analogiczne stanowisko w przedmiotowej kwestii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 r., akt: II UK 148/09; LEX nr 577847). Tymczasowy pozwany organ rentowy nie wykazał niewiarygodności dowodów (nieprawdziwości zeznań świadków itp.) przeprowadzonych na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w okresie, którego dotyczy niniejszy spór, z których to wynika, iż w okresie tym (w dniach: 16 – 19 lipca 2012 roku) P. B. świadczył pracę na rzecz J. S..

Konsekwencją ustalenia, że w okresie objętym sporem P. B. wykonywał faktycznie pracę na rzecz płatnika składek jest uznanie, że podlegał on z tego tytułu obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie bowiem z przepisem art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, nr 205, poz. 1585, ze zm.), nazywanej dalej „ustawą systemową” – obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Z kolei w myśl przepisu art. 11 ust. 1 ustawy systemowej – obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 1. Natomiast zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 ustawy systemowej – obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku (art. 13 pkt 1 ustawy systemowej).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie cytowanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że stwierdził, iż ubezpieczony P. B. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik zatrudniony u płatnika składek – (...)T. J. S. (1) w T., poczynając od dnia 16 lipca 2012 roku.

Sąd nie orzekał o kosztach postępowania stron z uwagi na brak wniosków w tym zakresie.

27/03

Przewodniczący

Sędzia SO Lucyna Ramlo